

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 390)

Devlet Memurları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/660)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-2332/05062

9.11.1989

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 1.11.1989 tarihinde kararlaştırılan "Devlet Memurları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ali Bazer

Başbakan V.

GENEL GEREKÇE

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun değişik 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında; "Kişiler, kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan ötürü, bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır..." hükmü bulunmaktadır. Bu hükme göre; Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil olunan, muhafaza altına alınan paraların ilgili memur tarafından zimmete geçirilmesi halinde Devletin hak sahiplerine karşı birinci derecede sorumlu olduğu kabul edilmektedir.

Bu durumda hak sahibi; Devletten alacağını alabilmek için Devlet aleyhine dava açmak ve bunu hükmen tespit ettirmek zorunda kalmaktadır. Alacaklıyı Devlet aleyhine dava açmak ve alacağını çok geç almak durumunda bırakmak hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmadığı gibi, vatandaşın mutazarrır olmasına ve davanın kabulü halinde Hazineye mahkeme masrafı ve bu meydana vekâlet ücreti yükletilmesine sebebiyet vermektedir.

Bu mahzurları bertaraf etmek amacıyla getirilen değişiklikle, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil olunan, muhafaza altına alınan paraların ilgili memur tarafından zimmete geçirilmesi halinde, bu miktarın, cezaî takibat sonucu beklenmeden ve tazmin yolunda herhangi bir hükme hacet kalmaksızın Hazine tarafından hak sahibine ödenmesine imkân sağlanmış bulunmaktadır. Kuruma, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu etme hakkı tanıyan hüküm aynen muhafaza edilmektedir.

Ayrıca, mahkemelerin yoğun olan iş yükünün azaltılması ve gereksiz davaların açılması da bu suretle önlenmiş olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Birinci madde ile yapılan değişiklikle; Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil olunan, muhafaza altına alınan paraların ilgili memur tarafından zimmete geçirilmesi halinde, bu miktarın, cezaî takibat sonucu beklenmeden ve tazmin yolunda herhangi bir hükme hacet kalmaksızın Hazine tarafından hak sahibine ödenmesine imkân sağlanmaktadır.

Madde 2. — Yürürlük maddesidir.

Madde 3. — Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

9.3.1990

Esas No. : 1/660

Karar No. : 111

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

9 Aralık 1989 tarihinde Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Komisyonumuza havalesi öngörülen “Devlet Memurları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”; Komisyonumuzun 28.2.1990 tarihli 32 nci birleşiminde, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanının başkanlığında Adalet Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla görüşüldü.

Bilindiği gibi; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrası, kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak zarara uğrayan kişilerin, bu zararlarının karşılanabilmesi için, zararın meydana gelmesine sebep olan kamu görevlisi hakkında dava açılmasını engellemekte, yalnız ilgili kamu kurumu hakkında dava açmasına imkân tanımaktadır. Söz konusu kişiler, ancak mahkeme neticelendikten sonra haklarını alabilmekte, bu durum ise hak sahiplerinin zarar görmesine yol açarken Hazinesinin de gereksiz yere mahkeme masrafları ve vekâlet ücreti ödeyerek zarara girmesine sebep olmaktadır.

Yukarıda belirtilen hususları gidermek amacıyla hazırlandığı anlaşılan tasarı, Komisyonumuzca ilke olarak benimsenmiş, ancak bazı üyeler madde metninde yer alan “zimmet” kavramı üzerinde durarak, bu kavramın Türk Ceza Kanununda devlet malını uhdesine geçirmek suretiyle devleti zarara sokanlar için kullanıldığını, oysa tasarıda devletin değil üçüncü şahısların zararının bahis konusu olduğunu belirterek bu durumun bir kavram karmaşasına sebep olabileceğini ileri sürmüşler ve “zimmet” ibaresine açıklık getirilmesinin gerektiğini vurgulamışlardır.

Hükümet adına açıklama yapan Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı ise “zimmet” kelimesinin lügat manası üzerinde durarak, madde metninde yer alan “zimmet”ten kasıtın, başkasına ait mal veya kıymetli kâğıdı kendi üzerine geçirmek olduğunu belirterek herhangi bir kavram karmaşasının söz konusu olamayacağını söylemiştir. Bakan, devamlı yapılan bu düzenlemenin 1985 yılında İcra İflas Kanununda yapılan düzenleme ile de paralellik arz ettiğini açıklamasına eklemiştir.

Daha sonra tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Yusuf Bozkurt Özal
Malatya
Sözcü
Reşit Ülker
İstanbul
Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman
Ömer Okan Çağlar
Aydın

Fenni İslimyeli
Balıkesir
Sait Ekinci
Burdur
Ünal Akkaya
Çorum
İsmail Şengün
Denizli

Togay Gemalmaz
Erzurum
Abdulkadir Ateş
Gaziantep
Muhalefet şerhi ekte.
Ülkü Söylemezoglu
Kahramanmaraş
Alaettin Kurt
Kocaeli
Sümer Oral
Manisa
Birsel Sönmez
Niğde

Başkanvekili
Hazım Kutay
Ankara

Mehmet Ali Bilici
Adana

Nihat Türker
Afyon

Hilmi Ziya Postacı
Aydın

Muh. şerhim ekli.
A. Şamül Kazokoğlu

Bolu

Ayhan Uysal

Çanakkale

Muzaffer Arıcı

Denizli

Erdal Kalkan

Edirne

Muhalefet şerhim vardır.

Erol Zeytinoglu

Eskişehir

Birgen Keleş

İzmir

İmzada bulunamadı

Mustafa Şahin

Kayseri

Ali Talip Özdemir

Konya

Mahmut Öztürk

Niğde

Zeki Çeliker

Siirt

MUHALEFET ŞERHİ

Tasarı metnindeki zimmet tabirinden kastedilen maksat açık değildir. Kaldı ki, zimmet suçu sadece Devlet Memurları tarafından ve Devlet aleyhine işlenebilir. Bu nedenle üçüncü kişilerin değil Devletin zararı söz konusudur.

Ayrıca yargılama aşamasında yapılan ödeme, sanığı suçlu gibi göstereceğinden hem yargı-
cı hem de kamuoyunu etkileyebilir. Bu da masumluk karinesine aykırıdır.

Kaldı ki, zimmeti saptamaya yetkili makam yargıç olmalıdır. Zimmetin madde metninde kimin tarafından ve nasıl saptanacağı açıklanmadığı gibi, uygulamada yargı yetkisinin zede-
lenme olasılığı çok büyük olacaktır.

Erdal Kalkan
Edirne

Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Hilmi Ziya Postacı
Aydın

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Devlet Memurları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12.5.1982 tarihli ve 2670 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle değişik 13 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar. Ancak, Devlet dairelerine tevdi veya bu dairelerce tahsil veya muhafaza edilen para ve para hükmündeki değerli kâğıtların ilgili personel tarafından zimmete geçirilmesi halinde, zimmete geçirilen miktar, cezaî takibat sonucu beklenmeden Hazine tarafından hak sahibine ödenir. Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır.”

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

<i>A. Bozer</i>	
Başbakan V.	
Devlet Bak. ve Başbakan Yrd.	Devlet Bakanı
<i>A. Bozer</i>	<i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Tümer</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i>	<i>M. Yazar</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>İ. Özarslan</i>	<i>S. Sert</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Aşkın</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>M. O. Sungurlu</i>	<i>İ. S. Giray</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>A. Aksu</i>	<i>A. M. Yılmaz</i>
Maliye ve Gümrük Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>E. Pakdemirli</i>	<i>A. Akyol</i>
Bayındırlık ve İskan Bakanı Y.	Sağlık Bakanı
<i>S. Sert</i>	<i>H. Şuğın</i>
Ulaştırma Bakanı	Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
<i>C. Tuncer</i>	<i>L. Kayalar</i>
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>İ. Aykut</i>	<i>Ş. Yürür</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	Kültür Bakanı
<i>F. Kurt</i>	<i>N. K. Zeybek</i>
Turizm Bakanı	
<i>İ. Aküzüm</i>	

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
Devlet Memurları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması
Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

